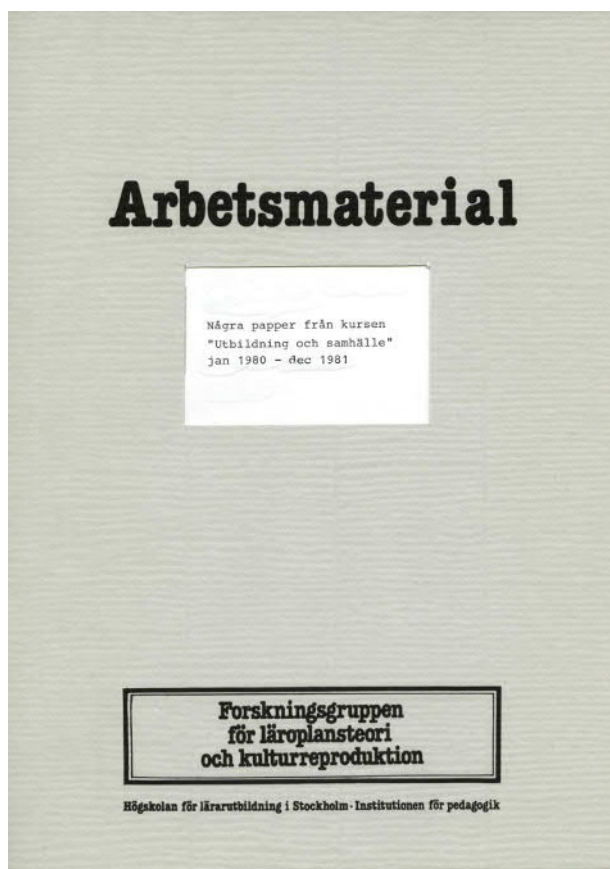

Faksimil

Donald Broady, *Några papper från kursen 'Utbildning och samhälle' jan 1980–dec 1981.*
Arbetsmaterial från Forskningsgruppen för läroplansteori och kulturreproduktion,
Högskolan för lärarutbildning i Stockholm, 27 dec. 1981, 24 p.

Material från en forskarutbildningskurs i pedagogik som gavs i Stockholm under perioden jan 1980–dec 1981. Kursledn. Ulf P. Lundgren & Donald Broady.
Gästföreläsare i kronologisk ordning: Horace Engdahl, Egil Johansson, Jan Thavenius, Arne Melberg, Gunnar Richardson, Urban Dahllöf, Mac Murray, Bo Lindensjö, Åke Isling, Johannes Beck, Thomas Brante, Gunhild Nissen, Thomas S. Popkewitz, Colin Power, Paul Willis och Basil Bernstein.

Detta är ett faksimil av det maskinskrivna, klippta och klistrade original som utgjorde dupliceringunderlag.

Arbetsmaterial

Några papper från kursen
"Utbildning och samhälle"
jan 1980 - dec 1981

**Forskningsgruppen
för läroplansteori
och kulturreproduktion**

Högskolan för lärarutbildning i Stockholm · Institutionen för pedagogik

Några papper från kursen
"Utbildning och samhälle"
jan 1980 - dec 1981

HÖGSKOLAN FÖR LÄRARUTBILDNING I STOCKHOLM,
INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK

Arbetsmaterial från Forskningsgruppen för läroplans-
teori och kulturreproduktion, projektet Socialisation
och kvalifikation.

Under två år, från januari 1980 till december 1981, har kursen "Utbildning och samhälle" pågått inom ramen för forskarutbildningen vid Pedagogiska institutionen, Högskolan för lärarutbildning i Stockholm. Ca 30 deltagare har följt kursen, bland vilka dock långtifrån alla tenderat.

Följande inbjudna gäster har bidragit med föreläsningar eller seminarier i anslutning till kursen:

- 1980-01 Horace Engdahl, Stockholm
- 02-28 Egil Johansson, Umeå
- 03-21 Jan Thavenius, Lund
- 04-09 Arne Melberg, Stockholm
- 05-19 Gunnar Richardson, Uppsala
- 05-20 Urban Dahllöf, Uppsala
- 05-21 Mac Murray, Stockholm
- 05-22 Bo Lindensjö, Stockholm
- 09-11 Åke Isling, Stockholm
- 10-16 Johannes Beck, Bremen
- 12-11 Thomas Brante, Lund
- 12-16 Gunhild Nissen, Roskilde
- 1981-03-03 Thomas S. Popkewitz, Madison, WI
- 05-19 Urban Dahllöf, Uppsala
- 10-30 Colin Power, Flinders University
- 11-13 Paul Willis, Birmingham
- 12-16 Basil Bernstein, London

På de följande sidorna har vi kopierat några PM till kursdeltagarna som säger något om kursens syfte, uppläggning samt de praktiska arrangemangen och kurslitteraturen.

UTBILDNING OCH SAMHÄLLE

20 p-kurs inom forskarutbildningen i pedagogik.

Kursplan, preliminär litteraturlista,
preliminärt schema för vårterminen 1980,
samt anmälningsblankett.

Examinator:
Ulf P Lundgren
221680/284

Kursassistent:
Donald Broady
221680/285

UTBILDNING OCH SAMHÄLLE (20 p)

Mål

Kursen syftar till att

I. ge grundläggande utbildningshistorisk orientering, särskilt om den obligatoriska skolans utveckling, samt en orientering om samhällsförändringar av betydelse för den statligt organiserade utbildningen.

II. ge fördjupade kunskaper om sambandet mellan utbildning och ekonomiska, politiska, sociala och kulturella förhållanden, samt om hur sådana samband studerats inom skilda forskningstraditioner.

III. ge fördjupade kunskaper om den pedagogiska vetenskapens historia i förhållande till samhällseliga betingelser och i förhållande till andra vetenskapers utveckling.

Inriktning

Där kursen "Utbildning och samhälle" förekommit inom forskarutbildningen i ämnet pedagogik, har den som regel handlat mindre om utbildningens samhällseliga betingelser än om tekniker för utbildnings- och undervisningsplanering. En sådan uppläggning brukar innebära att vissa jämlikhetsskapande, kvalificerande, selegerande och socialiserande funktioner hos utbildningen tages för givna eller önskvärda och egentligen aldrig problematiseras. Det har tidigare varit svårt att ge kursen en annan inriktning, bl a beroende på att det varit ont om någorlunda lättillgänglig litteratur om utbildningens samhällseliga betingelser. I dag är situationen mer gynnsam. Nu gäller det snarare att sovra bland utgivningarna. Och framför allt gäller det att börja använda teorierna om utbildningens samhällsfunktioner, att lägga grunden till en forskning som undersöker *hur* och inte nöjer sig med att hävda att utbildningen bidrar till den samhällseliga reproduktionen.

Föreliggande kurs tar därför sin utgångspunkt i den historiska utvecklingen, inte i allmänna teorier om utbildningens samhällsfunktioner. En annan vägledande tanke är att även om pedagoger behöver kännedom om andra discipliner: ekonomi, sociologi, politologi,

psykologi - därför upptar litteraturlistan en del titlar som inte sorterar under ämnesrubriken pedagogik - bör de pedagogiska problemen kring utbildning och socialisation bestärma hur dessa impulser från andra discipliner förvaltas. Kursen syftar till att kvalificera kunskapen om och förmågan att förstå pedagogikens territorium snarare än att utvärtes addera bindestreckdiscipliner som utbildningsekonomi, utbildningssociologi etc till pedagogikens traditionella inmutningar.

Kursen omfattar tre huvudmoment vars mål formulerats ovan.

I. Huvudmomentet "utbildningshistoria" ska ge:

någon kännedom om avgörande förändringar i demografiska och politisk-ekonomiska förhållanden i Sverige under 1800- och 1900-talen.

en grov översikt över utbildningens utveckling under samma epok, särskilt den allmänna skolans och med tonvikt vid Sverige och USA, samt

förstahandsbekantskap med några "klassiska" texter av utbildningshistoriskt intresse. Detta huvudmoment är empiriskt orienterat.

Historieskrivningens problem kommer att uppmärksammas.

II. Huvudmomentet "utbildningens samhälleliga betingelser" behandlar försök att analysera samband utbildning/samhälle. Den litteratur som studeras är i huvudsak av typ standardverk, diskussionsinlägg som fått betydelse för den fortsatta forskningen och teoriutvecklingen, samt bidrag representativa för skilda "skolor" inom samhällsvetenskapligt orienterad utbildningsforskning.

III. Huvudmomentet "vetenskapshistoria" har återigen en historisk inriktning. Syftet är att studera hur det vetenskapliga tänkandet kring pedagogikens problem utvecklats och betingelserna därför.

Bl a ska förståelsen av de i huvudmoment II representerade forsknings-traditionererna fördjupas.

Uppläggnig

Kursen omfattar 20 poäng i forskarutbildningen. Förkunskapskrav är givetvis desamma som för inträde till forskarutbildningen eller vad som kan bedömas som likvärda förkunskaper. Vidare förutsätter kursen att elementa i pedagogikens historia inhämtats. Kursen sträcker sig över fyra terminer. Tre terminer utgör undervisning, den fjärde terminen är tentamensperiod då enskilda arbeten eller grupparbeten redovisas. Kursen är tänkt att utgöra en sammanhållen helhet. Varje moment avslutas med examination, som sker i fyra former:

- skriftlig redovisning av enskilda arbetsuppgifter
- skriftlig redovisning av grupparbetsuppgifter
- skriftlig redovisning av undervisning och litteratur
- muntlig redovisning av undervisning, litteratur och arbetsuppgifter.

Kursen förutsätter aktivt deltagande, och närvaro är obligatorisk på alla kursmoment. Så långt möjligt är kommer undervisningen att förläggas till kvällstid. Kursen avslutas med en sammanfattande enskild muntlig examination.

I anslutning till kursen kommer vissa seminarieövningar och föreläsningsserier att ordnas som är öppna för all personal inom högskolan och andra intresserade.

Litteratur till huvudmoment I

- Boalt, G & Husén, T: Skolans sociologi. Stockholm, Göteborg, Uppsala: Almqvist & Wiksell, 1964. 279 s.
- Dahllöf, U: Kraven på gymnasiet. SOU 1963:22.
- Dewey, J: Individ, skola och samhälle (utg. Hartman, S & Lundgren, U P) (dupl) (Kommer i bokform på Natur och Kultur, 1979) 94 s.
- Duprez, L: Pedagogiska skrifter 1898-1976. Stockholm: Sveriges lärarförbund; Pedagogiska skrifter 258, 1977. Urval, ca 100 s.
- ~~Fjord Jensen, J: Efter guldalderskonstruktionens sammenbrud i Kultur och Klasse 35, 1979. (s 11-37) 26 s.~~
- Grundin, H U: Läs- och skrivförmågans utveckling genom skolåren. Skolöverstyrelsen, Utbildningsforskning nr 20. Stockholm: LiberLäromedel/Utbildningsförlaget, 1975. 136 s.
- Grundin, H U: Läs och skrivefärdigheter hos vuxna. Skolöverstyrelsen, Utbildningsforskning 20. Stockholm: LiberLäromedel/Utbildningsförlaget, 1977. 120 s.
- Herbart, J F: Konturer till föreläsningar i pedagogik. 1917.
- Hofsten, E & Lundström H: Swedish population history. Main trends from 1750 to 1970. Stockholm: SCB, 1976. 186 s.
- Härnqvist, K: Individual demand for education. Paris: OECD. 1978. 120 s.
- Johansson, E: The history of literacy in Sweden in comparison with some other countries. Umeå: Educational Reports. 1977.
- Kilborn, W: PUMP-projektet. Bakgrund och erfarenheter. Skolöverstyrelsen, Utbildningsforskning 37. Stockholm: Liber Utbildningsförlaget, 1979 113 s.
- Lindensjö B: Problem och handlingslinjer i sextiotalets universitets- och högskolepolitik. En studie i offentlig reformstrategi. (Dupl) Stockholms universitet, Group for the Study of Higher Education and Research Policy. Report No. 3, 1977. 112 s.
- Melberg, A: Realitet och utopi. Utkast till en dialektisk förståelse av litteraturens roll i det borgerliga samhällets genombrott. Stockholm: Raben & Sjögren, 1978. (s 11-95) 86 s.
- Murray, M: Utbildning och jämlikhet. Stockholm: Sekretariatet för framtidsstudier, 1979. 71 s.
- Murray M: Text om avlänkningsmotivet i svensk utbildningsplanering och -diskussion. (Under utarbetande) Sekretariatet för framtidsstudier, 1979 el 1980.
- Murray, M: Text om utbildningsteknologin i Sverige. (Under utarbetande) Sekretariatet för framtidsstudier, 1979 el 1980.

Nilsson, B-A: Enhetsskola och skoldifferentiering. Om den skolideologiska synen på "begåvning" och utbildning i Sociologisk Forskning 2-3, 1977. (s 15-30) 15 s.

Rappe, E: Från katekes till "social fostran" i Häftan för Kritiska Studier 5-6, 1973. (s 6-32) 26 s.

Rickardson, G: Svensk skolpolitik 1940-1945. Stockholm: Liber, 1978. 365 s.

Thavenius, J: Några kapitel i manuskript ur en kommande bok om svenskämnets historia. (Dupl) 1980.

- Minst 200 sidor valfri läsning om folkskolans historia, förslagsvis ur Svenska folkskolans historia Bd 1-V. Stockholm: Bonniers, 1940-1950.

- Minst 200 valfri läsning ur svensk progressivistisk tradition från 1900-talets förra hälft, förslagsvis ur tidskriftslägg eller

Falk, K m fl: Vårt arbetssätt. Aktivitetspedagogik i praktisk utformning. Stockholm: Kooperativa Förbundets bokförlag, 1949.

Gierrow, Hellsten & Malmberg: Arbetskola- arbetsglädje I-II. Lund: 1936-1947.

Hermansson, E: I amerikanska skolor. Stockholm: (Ped skr 167-169), 1940.

Jacobson, M: Pragmatiska undervisningsprinciper. Lund: C.W.K. Gleerups förlag, 1912.

Key, E: Barnets århundrade I-II (1900).

Köhler, E: Aktivitets pedagogik. En vägledning. Stockholm, 1936.

Mattson, G (red): Barn i skapande verksamhet. Stockholm: Natur och Kultur, 1941.

Myrdal, A & Myrdal, G: Kontakt med Amerika, kapitlet Uppfostran i samhällets mitt, s 89-132. Stockholm: Bonniers, 1941.

Olsson, O: Demokratis skolor? Ett folkligt program. Stockholm: Frihets förlag, 1943.

Olsson, O: Skolreformen eller nya klutar på gammalt kläde. Stockholm: Tiden, 1945.

Skäringer-Larsen, E: Demokratisk fostran i USA. Göteborg: (Ped skr 171-172), 1941.

-7-

- Minst 200 sidor valfri läsning ur offentliga utredningar från reformperioden, t ex:

SOU 1944: 20

SOU 1948: 27

SOU 1951: 45

SOU 1963: 42

SOU 1963: 50

SOU 1972: 26

SOU 1972: 27

SOU 1973: 2

SOU 1974: 53

- Minst 200 sidor valfri läsning om amerikansk progressivism, t ex:

Cremin, L C: The transformation of the school. Progressivism in American education 1876-1957. New York: Vintage Books, 1961.

Feinberg, N: Reason and rhetoric. The intellectual formation of 20th century liberal educational policy. New York: John Wiley & Sons, 1974.

Hogan, D & Karier C: Professionalizing the role of "truth seekers", i Interchange 1979.

Karier, C: Shaping the American educational state. New York: MacMillan & Co., 1975.

Karier, C: Making the world safe for democracy. An historical critique of John Dewey's pragmatic liberal philosophy in the warfare state, i Educational Theory No 1, Vol 27 (1977), s 12-47.

Karier, C, Violas, P & Spring : Roots of Crisis. Chicago: Rand McNally,

Lee, G C: Crusade against ignorance. Thomas Jefferson on education. Teacher College Press Classics in Education No 6. New York: Columbia University.

Seguel, M L: The curriculum field. Its formative years. New York: Teachers College Press, 1966. 184 s.

Violas, P C: The training of the urban working class. A history of twentieth century American education. Chicago: Rand McNally, 1978.

**HÖGSKOLAN FÖR LÄRARUTBILDNING
I STOCKHOLM**

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK

Box 34103
100 26 Sth

- 8 -

1980-02-14

Till deltagarna i kursen Utbildning och samhälle.

Välkommen till kursen. Som tidigare meddelats startar den med seminarier torsdag eftermiddag 28/2.

14:00-
17:00

Kl 14 skall Ulf Lundgren knyta upp svansen på den kurs i läroplans-teori som pågått med början hösten 1978. De flesta av deltagarna i den kursen har också anmält sig till Utbildning och samhälle. Därför kan den här slutklämmen på läroplansteorikursen fungera som en samlande upptakt till den nu aktuella kursen - det kan vara bra om samtliga deltagare får lite kläm på vad läroplansteori vill säga.

Därefter kommer kursen Utbildning och samhälle att presenteras. Det blir tillfälle till förslag, frågor, obstruktioner.

18.30-
20.30

Kl 18.30 kommer Egil Johansson att hålla ett seminarium om läs-färdighet och folkskola. Som aptitretare bifogas en liten artikel ur Forskning och Framsteg 5-6 1977.

Det följande programmet under vårterminen framgår av bifogat schema.

Sekretariatet.

- 9 -

**HÖGSKOLAN FÖR LÄRARUTBILDNING
I STOCKHOLM**

1980-02-10

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK

Box 34103, 100 26 Stockholm

Kursen Utbildning och samhälle. Schema våren 1980

(Lokal: konferensrummet 9 trappor, SvD-huset, Rålambsv 7)

To 28/2	14.00-17.00	Kursen i Läroplansteori avslutas, introduktion till kursen Utbildning och samhälle	Lundgren/Broady
"-	18.30-20.30	Läsfärdighet och folkskola	Egil Johansson
Fr 21/3	10.00-12.00	Utbildning före 1600-talet. Latin-skolan. Historicitetsproblemet	Jan Thavenius
"-	14.00-17.00	1800-talet. Hur ska vi förstå läroplanerna under denna period?	Jan Thavenius
On 9/4	15.00-18.00	1800-talet, offentlighetens struktur-omvandlingar. Med tonvikt vid sexualitetshistoria.	Arne Melberg
Fr 11/4	13.00-16.00	1800-talet. Uppsummering	Broady/Lundgren
To 8/5	14.00-17.00	Progressivismen. Den pedagogiska forskningens utveckling och betydelse	Broady/Lundgren
Må 19/5	15.00-18.00	40-talets skolreformer	Gunnar Richardsson
Ti 20/5	15.00-18.00	Gymnasiereformerna, med tonvikt vid 1960 års gymnasieutredning	Urban Dahllöf
On 21/5	15.00-18.00	Utbildning och jämlikhet, avlänkningsmotivet, utbildningsteknologin	Mac Murray
To 22/5	14.00-17.00	Högskolepolitiken på senare år, ur legitimationsteoretiskt perspektiv	Bo Lindensjö
To 5/6	13.00-17.00	Summering	Broady/Lundgren

Examinator: Ulf Lundgren
tel 221680/284

Kursassistent: Donald Broady
tel 221680/285

- ytterligare några seminarier
kan tillkomma.

HÖGSKOLAN FÖR LÄRARUTBILDNING I STOCKHOLM

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK

1980-02-24. D. B.

-10-

Kursen Utbildning och samhälle. Några praktiska upplysningar samt läsarvägledning till kurslitteraturen

(Tidigare har kursplan 79-12-12 och
vårterminens schema 80-02-10 sänts ut)

Anskaffning av kurslitteraturen

Det finns två sätt att hantera problemet med anskaffning av kurslitteratur. Antingen sörjer de kursansvariga för att litteraturen lätt låter sig skaffas från bibliotek eller bokhandlar, eller också får deltagarna sköta den saken. Vi har i huvudsak valt det senare alternativet, inte bara av lättja utan också för att kursen ska erbjuda mer varierad läsning.

För att lösa problemet med svåråtkomlig litteratur och för att ge möjligheter att tillfredställa individuella lustar eller lägga in nyutkommen litteratur, gäller den generella regeln: texterna i litteraturlistan kan bytas ut mot jämförbara alternativ. Eftersom kursen har en bred inriktning - det gäller att arbeta med problemområden snarare än att plugga in handböcker - bör det inte erbjuda några större problem att finna alternativ litteratur. Rådgör vid behov med UPL eller DB, och lämna i god tid innan varje tentamenstillfälle en litteraturlista för godkännande till examinatorn UPL.

Vissa kortare eller svåråtkomliga texter kommer att dupliceras av kurssekretariatet och distribueras till deltagarna. Det gäller exempelvis Jan Thavenius' manuskript, samtliga Mac Murrays arbeten, Bo Lindensjö's rapport Problem och handlingslinjer.

Vidare ska vi pröva att göra kollektivinköp av svåråtkomlig litteratur, bl a för att slippa trasslet med bokhandelslånga leveranstider. Redan nu finns hos DB till försäljning (rabatterat pris: 37 kr) en upplaga av den användbara introduktionsantologin till nyare socialisationsforskning Leithäuser/Heinz (utg): Produktion, arbejde, socialisation (1978), som är på väg att ta slut på förlaget.

Annars skaffar man snabbast, enklast och billigast aktuell litteratur från

Bokcafét S:t Petri Kyrkogata 7 222 21 LUND tel 046/147104	Københavns Bogcafé Kultorget 11 DK-1175 Köpenhamn Ø tel 01/111236	Buchhandlung Mail Order Kaiser Postfach 401209 D-8000 München 40
--	--	--

Bokcafét i Lund tar i princip in samhällsvetenskaplig litteratur från alla förlag. Det är den enda någorlunda snabba importören i Sverige, såvitt vi vet. Om man betalar in en slant på pg 638661-9 blir man kontokund och får hem böckerna portofritt. Dock tar det tid även för Bokcafét i Lund att få hem amerikansk litteratur.

Fördelen med Köpenhamns bogcafé och Mail Order Kaiser är dels att de har större lager av dansk resp tysk litteratur - normalt får man sina böcker på en vecka, om de inte är alltför udda - , dels att man slipper betala moms. Nackdelen är att man riskerar att böckerna fastnar i Malmötullen vilket kostar tid och pengar. Den risken kan minimeras om man inte beställer för många böcker i samma sändning.

Har kanske någon av deltagarna kännedom om någon bra importör av amerikansk litteratur? De vanliga bokhandlarna är ju hopplösa. Det är inte rimligt att vänta i månader på en beställning. -Till denna kurs är dock problemet mindre, de få amerikanska böckerna på litteraturlistan är lättåtkomliga i Sverige.

Examination

- // -

Kursen är indelad i tre huvudmoment vilka tenteras var för sig. Examinator är Ulf P. Lundgren.

Huvudmoment I, "Utbildningshistoria", förläggas till vårterminen 1980 och tenteras lämpligen i augusti. Bl a eftersom tämligen mycket litteratur (ca 3.300 sidor) skall läsas, är ingen skriftlig uppgift knuten till huvudmoment I.

Huvudmoment II, "Utbildningens samhälleliga betingelser", skall förläggas till höstterminen 1980 och tenteras lämpligen i januari 1981.

Huvudmoment III, "vetenskapshistoria", skall förläggas till vårterminen 1981, ev också hösten samma år. Tenteras förslagsvis i början av hösten.

I anslutning till huvudmoment II och/eller huvudmoment III ska en skriftlig uppgift utföras: Varje deltagare ska skriva en uppsats som lämpar sig för seminariebehandling, dvs uppsatsen ska inte enbart bestå av litteraturreferat el dyl utan ska redovisa en någorlunda självständig problembehandling. Omfånget är förstås av underordnad betydelse; ca 50 sidor kan vara ett riktmärke. Att uppsatsen ska ansluta till huvudmomenten II och /eller III innebär att den förslagsvis utgör:

- Ett försök att anlägga något av de analytiska perspektiv (utbildningssociologiskt, utbildningsekonomiskt...) som behandlas under huvudmoment II på ett empiriskt/historiskt material, exempelvis material som behandlats under huvudmoment I. Dvs uppsatsen kan vara av typ: Ett utbildningssociologiskt perspektiv på 60- och 70-talens gymnasiereformer.

- Ett försök att, i anslutning till huvudmoment III, skriva ett bidrag till exempelvis barnpsykologins, utbildningsekonomins etc socialhistoria i Sverige. Här borde vi ha goda möjligheter att ta till vara kursdeltagarnas tidigare erfarenheter. Att reflektera över de socialhistoriska villkoren för verksamhet som man själv varit invecklad i är alltid nyttigt.

Uppsatserna kommer förmodligen företrädesvis att seminariebehandlas under hösten 1981.

Läsarvägledning till kurslitteraturen

Där kursen "Utbildning och samhälle" förekommit inom forskarutbildningen i ämnet pedagogik, har den som regel handlat mindre om utbildningens samhälleliga betingelser än om tekniker för utbildnings- och undervisningsplanering. En sådan uppläggning brukar innebära att vissa jämlikhetsskapande, kvalificerande, selegerande och socialiserande funktioner hos utbildningen tages för givna och egentligen aldrig problematiseras. Det har tidigare varit svårt att ge kursen en annan inriktning, bl a beroende på att det varit ont om någorlunda lätt-tillgänglig litteratur om utbildningens samhälleliga betingelser. I dag är situationen mer gynnsam. Nu gäller det snarare att sova bland utgivningarna. Och framför allt att börja använda teorierna om utbildningens samhällsfunktioner, att lägga grunden till en forskning som undersöker *hur* och inte nöjer sig med att hävda *att* utbildningen bidrar till den samhälleliga reproduktionen.

Den här kursen tar därför sin utgångspunkt i den historiska utvecklingen, inte i allmänna teorier om utbildningens samhällsfunktioner. Deltagarna bör i förväg ha någon kännedom om pedagogikens historia, motsvarande förslagsvis Carl Ivar Sandström: Utbildningens idéhistoria. Sth: Bonniers, 2. uppl 1978.

En annan vägledande tanke är att även om pedagoger behöver kännedom om andra discipliner: ekonomi, sociologi, politologi, psykologi - därför upptar litteraturlistan en del titlar som inte sorterar under ämnesrubriken pedagogik - så bör de pedagogiska problemen kring utbildning och socialisation bestämma hur dessa impulser från andra discipliner förvaltas. Kursen syftar till att kvalificera kunskapen om och förmågan att förstå pedagogikens eget territorium snarare än att utvärtes addera bindestrecksdiscipliner som utbildnings-ekonomi, utbildnings-sociologi etc till pedagogikens traditionella inmutningar.

Att kursen har en historisk uppläggning innebär inte att den enbart handlar om svunna tider. Den handlar också om aktuella fenomen. Men den är historisk såtillvida att för det första utbildningen, för det andra utbildningsideologin, för det tredje teorierna om samband utbildning/samhälle skall ges en social-historisk belysning.

Atminstone den tredje punkten, den historiska belysningen av teorier om samband utbildning/samhälle, innebär att vi tvingas in i obanad terräng: Det finns gott om utbildningsteorier men deras uppkomstbetingelser reflekteras sällan; de brukar lanseras som alternativa "perspektiv" att ansluta sig till eller förkasta efter behag. Men allt mänskligt har sin socialhistoria- även vetenskapen och även den socialhistoriskt inriktade vetenskapen. Detta har vi ofta svårt att erkänna och analysera, särskilt när det gäller ståndpunkter som vi själva omfattar. Sina egna åsikter vill man gärna se som välgrundade rätt och slätt, eller som resultatet av ett eller annat fritt val. Det är lättare att inse att *andras* ståndpunkter har sina bestämda historiska betingelser.

Kursens uppläggning brukar vara ett exempel på den här blindheten för betingelser för teoriutveckling. En kurs om barnpsykologi brukar handla om barns psykologi, men sällan om varför psykologiska förklaringar överhuvudtaget blivit relevanta under 1900-talet eller mer specifikt om frågor som varför Piaget fått resonans på senare år. En kurs i pedagogikens historia brukar handla om pedagogiska tänkare, olika utbildningsinstitutioner i skilda samhällen etc, men sällan eller aldrig om betingelserna för de idéhistoriska, ekonomiska, makt-sociologiska eller andra förklaringsmodeller som kurslitteraturen serverar.

Vad vi efterlyser är med andra ord en vetenskapens självreflexion, och den nu aktuella kursen ska inte bara behandla en uppsättning "perspektiv" att välja bland som på en supermarket. Övergången från huvudmoment II till huvudmoment III innebär att vi ska försöka skaffa oss en socialhistorisk förståelse av dessa perspektiv: psykologiska, ekonomiska, marxistiska, sociologiska, politologiska perspektiv kommer inte nedramlande från himlen in i huvet på forskare och ideologer.

Det låter kanske som överdrivna ambitioner, och självfallet kan inte kursen erbjuda grundkurser i alla möjliga discipliner. Men vi bör kunna utnyttja den sakkunskap som redan finns bland många av deltagarna. Och vi ska försöka hålla de pedagogiska problemen i fokus, i synnerhet frågan: hur ska olika vetenskapliga sätt att förklara fenomen inom utbildningssektorn förstås? Ambitionen är alltså att begripa t ex de utbildningssociologiska problemställningarna snarare än att (vilket ofta varit utbildningssociologins innebörd) addera vissa traditionella sociologiska mät- och analysmetoder till de traditionella pedagogiska (och psykologiska).

Huvudmoment I, "utbildningshistoria" har som mål att ge grundläggande utbildningshistorisk orientering, särskilt om den obligatoriska skolans utveckling, samt en orientering om samhällsförändringar av betydelse för den statligt organiserade utbildningen.

Som framgår av schemat av 1980-02-10 har huvudmoment I sin tyngdpunkt dels i utbildningen t o m 1800-talet (med föreläsningar av Egil Johansson, Jan Thavenius, Arne Melberg) dels i 1900-talet, och särskilt efterkrigstidens svenska utbildningsreformer. Lägga märke till att föreläsningar kring dessa utbildningsreformer (Richardson, Dahllöf, Murray och Lindensjö) är samlade till en "koncentrationsvecka" i maj (v 21); en tanke med det arrangemanget är förstås att vi ska vara så färdiga med inläsningen att vi får maximalt utbyte av gästerna.

Litteraturlistan är så omfattande att det är klokt att börja inläsningen snarast möjligt. Kanske kan det finnas behov av några diskussionsseminarier i mindre grupper där litteraturen behandlas - föreläsningarna är som framgår av schemat koncentrerade till längre fram under terminen.

Några spridda kommentarer till kurslitteraturen till huvudmoment I:

Till delmoment I.1. Historisk statistik nöjer vi oss med tabellmaterial av begränsad omfattning (Några viktigare tabeller kommer att dupliceras). De historiska och ekonomihistoriska sammanhangen berörs nämligen på åtskilliga ställen i litteraturen i övrigt, särskilt kanske hos Melberg, Rappe, Richardsson, Murray. Det kan vara intressant att fästa särskild uppmärksamhet vid demografiska utvecklingslinjer; det har inte varit helt lyckligt att exempelvis urbaniseringen hamnat något i skymundan på senare år, på grund av det nymornade intresset för klassanalys.

Egil Johansson ägnar sig numer på heltid åt demografiska databasen i Umeå. Däröfver kommer han att berätta 28/2.

Jan Thavenius är litteraturvetare i Lund, och drivande inom "pedagogiska gruppen" som under flera år odlat ett produktivt samarbete mellan forskare och lärare i södra Sverige, bl a resulterande i böckerna Svenskämnets kris, Svenska i verkligheten och nu senast Språk, litteratur och projektundervisning, samt några översättningsvolymmer. Jan Thavenius eget främsta intresseområde, som han ska berätta om 21/3, är utbildningshistoria. Första volymen av ett arbete om modersmålsämnet historia kommer att föreligga i manuskript i vår, och vi ska få tillgång till några utdrag därur. Jan kommer att hålla två seminarier, det första om latinskolan fram till 1600-talet; av särskilt intresse är vad han kommer att säga om historicitetsproblemet, dvs problemet att begrepp som vi idag ger ett visst innehåll ('formalbildning', 'tukt'...) under tidigare perioder ofta haft en helt annan innebörd. Jan har konstaterat en häpnadsväckande kontinuitet i språkpedagogiken från hellenismen till sjuttitalets färdighetsträning, men denna ögonskenliga kontinuitet måste alltså sättas i samband med att samma begrepp kan ha olika innebörd och kontext under skilda perioder. Sitt andra seminarium ska Jan ägna åt 1800-talet och framförallt frågan: Vilken plats bör vi ge åt läroplanen när vi analyserar denna period. Vi kan hoppas på en intressant diskussion bl a om det läroplanskod-begrepp Ulf utvecklat i Att organisera omvärlden.

Också Arne Melberg, som ska ha nästa seminarium, 9/4, är litteraturvetare, verksam här i Stockholm. Han har de senaste åren sysslat med 1800-talet, utifrån ett teoretiskt perspektiv som kanske främst inspirerats av Jürgen Habermas avhandling om "Offentlighetens strukturomvandlingar" (1962). Vi skall i förväg läsa en del av Arnes bok Realitet och utopi, som visserligen har sin tyngdpunkt i en analys av Almqvists positioner i förhållande till offentligheten men som därtill är ett stimulerande panorama över det moderna samhällets genombrott på skilda nivåer: ekonomiskt, socialt, offentlighetsmässigt, ideologiskt. Det senaste året har Arne varit mest upptagen av sexualitetens socialhistoria, och vi kan hoppas på att få höra något om detta; det är inte minst av intresse för pedagoger hur sexualiteten under 1800-talet avgränsas till en diskurs för sig, och blir föremål för pedagogik (sedlighetsdebatterna och -kampanjerna; Arne har i synnerhet studerat 1880-talets sedlighetsdebatt). Under slutet av 1800-talet sker nämligen att sexualiteten blir ett isolerat vetandeområde, ämne för offentlig diskussion (inte bara privat) och därmed i nästa steg en angelägenhet för pedagogiska åtgärder.

Efterkrigstidens utbildningsreformer skall som sagt ägnas en hel koncentrationsvecka med början 19/5. Litteraturen till detta delmoment är förmodligen mer bekant för deltagarna:

Boalt/Huséns Skolans sociologi ger en bra översikt över den pedagogiska vetenskapens bidrag till initieringen av reformerna. I detta sammanhang ska förstås inte boken läsas som en utbildningssociologisk handbok utan mer som "kvarleva", som ett dokument från en period då pedagogisk forskning hade avsevärd betydelse för skolpolitiken: Marklund visade att skolklassens storlek eller intelligensmässiga heteroginitet som isolerade faktorer inte hade den avgörande betydelse för kunskapsutfallet man förut ofta antagit; Kjell Härnqvist byggde under uppfattningen att begåvningsreserven står att finna inom socialgrupperna 2 och 3, nämligen bland de barn ur dessa socialgrupper som inte läser vidare i realskola eller gymnasium - Härnqvist själv föredrog termen "utbildningsreserv" framför "begåvningsreserv" och han visade att denna reserv ägde en aktningsvärd numerär; Flera stora undersökningar gav ovedersägliga belägg för att arbetarbarn på alla tänkbara sätt missgynnas i parallellskolesystemet. Tillsammans gav alla dessa undersökningar tung vetenskaplig legitimation åt enhetsskolereformen. Boalt/Huséns bok är en auktoriserad framställning av de synsätt som låg bakom detta sätt att använda pedagogisk forskning, och den ger en samlad bild av psykologins, särskilt differentialpsykologins väletablerade position, den nya smågruppsociologins genombrott, socialgruppsbegreppets etablering som analysverktyg m m, samt inte minst de statistiska bearbetningsmetoderna.

Vi kommer att få reformperioden belyst av Gunnar Richardsson som skrivit om hur enhetsskoletanken växte fram under fyrtitalets förra hälft och som lär vara i färd med att skriva om återstoden av decenniet; Urban Dahllöf som utförde viktiga undersökningar redan för 1960 års gymnasieutredning och som är ordförande i den gymnasieutredning som arbetar nu (Det arbete av Dahllöf som finns upptaget på litteraturlistan är intressant som ett tidigt och fortfarande unikt försök till avnämningundersökning; det bör läsas i sitt samband med Härnqvist & Grahm: Vägen genom gymnasiet (SOU 1963:15 samt 1960 års gymnasieutrednings specialundersökningar och huvudförslaget SOU 1963:42); Mac Murray som under en sejour på Sekretariatet för framtidsstudier 1979 skrev tre uppslagsrika texter om nyare svensk utbildningspolitisk och pedagogisk diskussion; Bo Lindensjö som är statsvetare och som studerat högskolepolitiken och högskolereformerna i synnerhet ur legitimationsteoretiskt perspektiv.

Sen är det sommarlov.

Till deltagarna i kursen Utbildning och samhälle

Referenslitteraturlåda

Till deltagarnas förfogande finns nu en låda med referenslitteratur antingen i rum 9028 (kafferummet 9 trappor) eller rum 298 (hos undertecknad).

I den lådan förvaras ett referensex vardera av merparten av första terminens litteratur. Böckerna är lånade från diverse håll och får förstås inte skingras. Därtör får de bara läsas "över dagen", dvs de ska åter till lådan innan kvällen. De får inte föras från institutionen, utan är avsedda att läsas i något rum i SvD-huset. Alla lån, oavsett varaktighet, ska noteras på en utlåningslista som ligger i lådan.

I lådan finns också ett referensex vardera av allt duplicerat material och alla papper som har med kursen att göra.

Förslag till inläsning av litteraturen

Till seminarium:	läses förslagsvis:
9/4 (1800-talet, offentlighetens strukturomvandlingar/Melberg)	Melberg 200 sidor folkskolehistoria
11/4 (1800-talet, uppsummering)	Valda delar av Dupréz Johansson (dennes avhandling finns i lådan) Herbart Hofsten & Lundström Rappe
8/5 (Progressivismen, pedagogisk forskning)	Dewey valda delar av Dupréz 200 sidor valfri läsning om svensk progressivism samt 200 sidor valfri läsning om amerikansk progressivism (förslag i litteraturlistan) Boalt & Husén Gärna någon SOU från efterkrigstidens utbildningsreformverksamhet Härnqvist
19/5 (40-talets skolreformer /Richardsson)	Richardsson Nilsson (kommer att dupliceras)
20/5 (Gymnasiereformer/Dahlöf)	Dahlöf
21/5 (Mac Murrays texter)	Murray; alltihopa dupliceras
22/5 (Högskolepolitiken/Lindensjö)	Lindensjö (duplicerat)
Baskunskap-seminarium (datum ej fastlagt)	Grundins bägge rapporter Kilborn

Till deltagarna i kursen Utbildning och samhälle

Litteraturförslag och andra upplysningar till huvudmoment II,
"Utbildningens samhälleliga betingelser", höstterminen 1980.

I våras avverkades huvudmoment I, "Utbildningshistoria". Tentamen kan ske nu i början av hösten. Avtala tid med U P L.

I höst följer huvudmoment II, "Utbildningens samhälleliga betingelser". Vi skall behandla skilda möjligheter att studera samband utbildning/samhälle. Litteraturen är av typ standardverk, diskussionsinlägg som fått betydelse för den fortsatta forskningen och teoriutvecklingen samt bidrag representativa för skilda "skolor" inom samhällsvetenskapligt orienterad utbildningsforskning. En lämplig litteraturlista kan förslagsvis se ut som följer:

II.1. Utbildningsekonomi

- o Schultz, T. W: Investment in human capital. American Economic Review, Vol 51 (1961), s 1-17. 12s
Omtryckt i Blaug, M (ed): Economics of Education I. Harmondsworth: Penguin 1968, samt i Karabel & Halsey (eds): Power and Ideology in Education. New York: Oxford University Press, 1977, s 313-324.

II.2. Anglosachsiska traditioner

- o Parsons, T: The School Class as a Social System. 26s
Harvard Educational Review 29 (1959), s 297-318.
Omtryckt i Parsons, T: Social Structure and Personality. London: The Free Press/Collier-MacMillan, 1964, s 129-154.
- o Bernstein, B: On the Classification and Framing of Educational Knowledge, i Young, M F D (ed): Knowledge and Control. London: Collier-MacMillan, 1971, s 47-69. 31s
Omtryckt i Bernstein, B: Class, Codes and Control. Vol. 3. Towards a Theory of Educational Transmissions. London, Henley and Boston: Routledge and Kegan Paul, 2. edition 1977, s 85-115.
- o Carnoy, M & Levin, H M: The Limits of Educational Reform. New York and London: Longman, 1976. 63s
Förslagvis introduktionen, s 1-23, samt Carnoy's historiska skiss, s 115-155.

- o Willis, P: Learning to labour. How Working Class Kids get Working Class Jobs. Westmead: Saxon House, 1977. 199s

II.3. Tyska traditioner

- o Weber, M: /utdrag ur Wirtschaft und Gesellschaft, 3. Teil, om byråkratin/ i Weber: Makt och byråkrati. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 2. uppl. 1975, s 107-157 51s
- o Altvater, E: Några anteckningar om statsinterventionismen, i Altvater, E, Müller, W & Neuss, Ch: Stat och kapital. Göteborg: Röda Bokförlaget, 1976, s 127-181. 54s
- o Altvater, E: Kvalifikationsbegreppets historiska bakgrund, i Lundberg, S, Selander, S & Öhlund, U (red): Jämlikhetsmyt och klassherravälde. Lund: Cavefors, 1976, s 238-253. 15s
- o Habermas, J: Legitimationsproblemer i senkapitalismen. Köpenhamn: Fremad 1975. 157s
- o Offe, C: Uddannelsessystem, beskæftigelsessystem og uddannelsespolitik, i Mathiesen, A (red): Produktion, kvalifikation og arbejdsmarkedspolitik. Köpenhamn: Munksgaard, 1978, s 163-176. 15s

II.4. Franska traditioner

- o Durkheim, E: On education and society, i Karabel, J & Halsey, A H: Power and Ideology in Education. New York: Oxford University Press, 1977, s 92-105. 13s
- (Durkheims text är ett utdrag ur L'évolution pédagogique en France, som i sin helhet numer finns i engelsk översättning: The Evolution of Educational Thought. London, Henley and Boston: Routledge and Kegan Paul, 1977. En behändig och billig urvalsvolym är Durkheim: Opdragelse, uddannelse og sociologi. Danmark: Carit Andersons Forlag og Finn Suensons Forlag, 1975, 119s.)
- o Bourdieu, P & Passeron, J-C: Reproduction. London and Beverly Hills: SAGE Publications, 1977. 241s
- o Althusser, L: Inledning till en teori om 'Ideologiska statsapparater'. Zenit 31, 1973, s 8-35,45. 46s
- Även i Althusser, L: Filosofi från proletär klasståndpunkt. Köthen: Cavefors, 1976, s 109-155.
- o Poulantzas, N: /övers ur Les classes sociales dans le capitalisme aujourd'hui/ i Berner, B, Callewaert, S & Silberbrandt (utg): Skola, ideologi och samhälle. Sth: W&W, 1977, s 142-151. 10s

II.5. Om förhållandet mellan samhällsteori och teorier om subjektivitet, inlärning, motivation...

Här finns ingen självklar litteratur. En kort introduktion till den aktuella socialisationsdiskussionen är:

- o Leithäuser, Th & Heinz, W R (Hg): Produktion, arbejde, socialisation. Köpenhamn: Medusa, 1977, varur man för-

slagsvis kan läsa bidragen av Volmerg (s 13-37), Krovoza (132-145), Leithäuser (146-169) samt Lorenzer (170-205).

Vidare kan det vara idé att behandla t ex Staf Callewaerts och Bengt A Nilssons avhandling, eftersom Staf är villig att besöka oss i höst. - det är förmodligen mer fruktbart att diskutera något föreliggande försök att koppla "mikronivå" till "makroteori" än att prata allmänt om saken.

Så skulle ett lämpligt pensum kunna se ut. Omfånget är ca 1000 sidor. Bland ovanstående texter kommer vissa (kortare eller svåråtkomliga) att dupliceras. Fortfarande gäller att deltagarna, efter samråd med examinatorn, kan byta ut litteratur mot annan som förefaller mer relevant eller lättåtkomlig.

Texterna i pensumlistan ovan är alla tillgängliga på nordiskt språk eller engelska, och de är "klassiska" texter eller representativa för skilda forskningstraditioner och "skolor". (Carnoy/Levin är tänkt att representera "Stanfordskolan", Willis "Birminghamskolan", Altvater "PROKLA-skolan", Leithäuser/Heinz "Hannoverskolan" osv). Som regel behandlar texterna tämligen explicit det specifika problemområdet utbildning/samhälle; de mer allmänna vetenskapsteoretiska och vetenskapshistoriska övervägandena sparas till huvudmoment III.

I en kurs som denna är primärtexter att föredra, även om dessa med nödvändighet blir begränsade till omfånget och kanske godtyckligt valda, hellre än att lita till handboksläsning. Vilket inte hindrar att introduktioner är behövliga. Till de anglosachsiska, tyska resp franska traditionerna finns t ex följande introduktioner att tillgå:

o Till anglosachsiska traditioner och överhuvudtaget det utbildnings-sociologiska fältet: Karabel & Halsey (eds): Power and Ideology in Education. New York: Oxford University Press, 1977, särskilt utgivarnas introduktion, s 1-85.

o Till tyska traditioner:

Mathiesen, A (red): Uddannelsesøkonomi og politik. Uddannelse og kvalifikation I. Köpenhamn: Munksgaard, 1977.

Mathiesen, A (red): Produktion, kvalifikation og arbejdsmarkedspolitik. Uddannelse og kvalifikation II. Köpenhamn: Munksgaard, 1978

Broady: Utbildning och politisk ekonomi. HLS, 1978; eller Broady: Critique of the Political Economy of Education. HLS, 1980.

Lindensjö, B: Effektivitet, legitimitet och kris. Habermas' och Offes statsanalyser. Häftan för Kritiska Studier 5, 1978, s 3-27.

o Till franska traditioner:

Berner, Callewaert & Silberbrandt: Skola, ideologi och samhälle. Sth: W&W, 1977.

Berner, Callewaert & Silberbrandt: Utbildning och arbetsdelning. Sth: W&W, 1979.

Som framgår av pensumlistan är litteraturen ordnad inom fem områden:

1. (traditionell) utbildningsekonomi, 2. anglosachsiska traditioner, 3. tyska traditioner, 4. franska traditioner, samt slutligen 5. ett problemområde kring förhållandet mellan samhällsteori å ena sidan och teorier om subjektiviteten å andra sidan. Under vårens avslutande seminarium, 5/6, beslöt vi att de fortsatta studierna delvis ska ske i anslutning till "intressegrupper" motsvarande dessa fem områden. Varje deltagare ska således välja ett av de fem områdena, för att inom detta fördjupa sig, individuellt eller i grupp. Intressegruppernas omedelbara uppgift är att medverka i förberedelsen av ett diskussionsseminarium inom "sitt" område och/eller att förbereda en "opposition", t ex när vi får hit gästande föreläsare. Därtill kan det förstås vara praktiskt och trevligt att hjälpas åt med litteratursökning, inläsning och reflexion. Det kan i sammanhanget också vara skäl att påminna om den skriftliga uppgift som varje deltagare så småningom ska redovisa. Jfr meddelandet 1980-02-24, vari under rubriken examination bl a sägs:

“ I anslutning till huvudmoment II och/eller huvudmoment III ska en skriftlig uppgift utföras: Varje deltagare ska skriva en uppsats som lämpar sig för seminariebehandling, dvs uppsatsen ska inte enbart bestå av litteraturreferat el dyl utan ska redovisa en någorlunda självständig problembehandling. Omfånget är förstås av underordnad betydelse; ca 50 sidor kan vara ett riktmärke. Att uppsatsen ska ansluta till huvudmomenten II och /eller III innebär att den förslagsvis utgör:

- Ett försök att anlägga något av de analytiska perspektiv (utbildningssociologiskt, utbildningsekonomiskt...) som behandlas under huvudmoment II på ett empiriskt/historiskt material, exempelvis material som behandlats under huvudmoment I. Dvs uppsatsen kan vara av typ: Ett utbildningssociologiskt perspektiv på 60- och 70-talens gymnasier reformer.

- Ett försök att, i anslutning till huvudmoment III, skriva ett bidrag till exempelvis barnpsykologins, utbildningsekonomins etc socialhistoria i Sverige. Här borde vi ha goda möjligheter att ta till vara kursdeltagarnas tidigare erfarenheter. Att reflektera över de socialhistoriska villkoren för verksamhet som man själv varit invecklad i är alltid nyttigt.

Uppsatserna kommer förmodligen företrädesvis att seminariebehandlas under hösten 1981.”

-Det kan vara lämpligt att börja fundera över denna skriftliga uppgift redan i höst, i samband med att vi lär känna och förhoppningsvis låter oss inspireras av en rad skilda metoder och teorier inom fältet utbildning/samhälle.

-20-

Höstterminens schema är inte klart. Förmodligen kommer huvudmomentet II att sträcka sig också ett stycke in i vårterminen. För att underlätta deltagarnas umgänge med sina almanackor, vore det bra att boka in en fast tidpunkt (även om denna inte behöver tas i anspråk varje vecka). Det är omöjligt att finna en tid som passar alla, men vi föreslår torsdagseftermiddagar, förslagvis kl 14-17. Programmet kommer att bestå av dels seminarier med inbjudna inledare (hittills har Boel Berner, Staf Callewaert, Kurt Aagaard Nielsen, Ake Isling och Michael Otte lovat försöka medverka), dels diskussionsseminarier som bl a ska ägnas åt förberedelse innan vi får besök av inbjuden föreläsare. Det kommer som nämnts att vila på de fem "intressegrupperna" att förbereda var sitt diskussionsseminarium och/eller någon "opposition" eller annan form av medverkan.

För undvikande av alla missförstånd: Varje deltagare ska läsa och för UPL tentera på ett pensum om ca 1000 sidor, förslagsvis enligt listan s 2f eller annan jämförbar litteratur. Därutöver ska varje deltagare fördjupa sig inom det av de fem områdena som faller honom/henne i smaken. Med andra ord bör man gripa sig an huvudmoment II med lika öppna sinnen som då man närmar sig ett bättre smörgåsbord; man gläder sig åt mångfalden, och smakar på många rätter men äter sig mätt på räkorna och gravlaxen.

God aptit!

Sekretariatet

Till deltagarna i kursen Utbildning och samhälle

Höstens fortsatta verksamhet:

Torsd 16/10 kl 14³⁰-17⁰⁰ i rum H 302 på Lärarhögskolan (Rålambsv 24).

Då kommer Johannes Beck från Bremen på besök. Han är en av de mer kända skolforskarna och debattörerna i Förbundsrepubliken, och hans ståndpunkter kan man ta del av i KRUT nr 11, KRUT nr 13 ("Skolans låtsasvärld driver internerna på flykten", s 47-56) samt bifogat avdrag av en intervju i KRUT 15 som utkommer av trycket om några veckor. Beck har varit snickare, folkskollärare, lärarutbildare i nämnd ordning, och har bl a betytt en del för debatten om barns förändrade socialisationsvillkor idag, samt bidragit till den mer "alternativpedagogiska" diskussionen, bl a som redaktör för Jahrbuch für Lehrer som utkommer årligen.

Professor Beck ska tala över ämnet "Barns nya uppväxtvillkor och konsekvenser därav för skolan och lärarutbildningen". Det blir en utåtriktad föreläsning (tolkad till svenska), och således inte avsedd för kursdeltagarna enbart.

Torsd 30/10 14-17. Marx' kritik av den politiska ekonomin samt sjuttitalets marxistiska utbildningsekonomi.
Läs i förväg: Altvater.

Torsd 6/11 14-17. Legitimitetsteori. Bo Lindensjö är gäst.
Läs i förväg: Weber, Habermas, Offe.

Tisd 2/12 14-17. Bourdieu-gruppens arbeten, med utgångspunkt i en nyutkommen bok av Bourdieu som är en revidering av den engelska utgåvan Outline of a Theory of Practice (Cambridge University Press, 1977). Staf Callewaert är gäst.
Läs i förväg: Durkheim samt Bourdieu (gärna ovannämnda bok Outline... som alternativ till Bourdieu/Passerons La reproduction).

Lokal är konferensrummet, 9 trappor, SvD-huset, utom för Becks föreläsning som sker på Lärarhögskolan.

Observera att Staf Callewaert kommer hit 2/12, två dagar tidigare än förut meddelats.

Vi hoppas deltagarna upptäcker att det finns en systematik i schemalagningen: Först har vi behandlat utbildningsekonomi, därefter en engelsman (Bernstein, 9/10), nu ska vi ta itu med tyskarna, och först i december kommer turen till fransmännen.

De fullständiga bibliografiska upplysningarna om litteraturen som nämns ovan återfinnes i det stencilerade pensumförslaget av 80-08-13)

Med vänlig hälsning

Sekretariatet

Till deltagarna i kursen Utbildning och samhälle

God fortsättning på det nya året och väl mött till vårens kursavsnitt. På senaste seminariet beslöt vi att låta huvudmoment II, som vi ju ägnat hela hösten, fortsätta fram till mitten av mars månad. Därefter vidtar huvudmoment III (vetenskapshistoria) och den som är lässugen redan nu finner litteraturtips i PM 1980-12-03.

Men innan dess ska vi alltså ägna oss ytterligare några månader åt huvudmoment II (Utbildningens samhälleliga betingelser) enligt följande schema:

torsd 15/1: Franska traditioner

torsd 29/1: Tyska traditioner

torsd **12/2**: Förhållandet mellan samhällsteori och teorier om subjektivitet.

torsd 5/3: Utbildningsekonomi

torsd 12/3: Anglosachsiska traditioner

Tid: 14-16

Plats: Konferensrummet, 9 tr.

Det kan vara dags att vi nu lämnar föreläsningsformen och försöker bli mer av ett diskuterande seminarium. För att skapa lite bättre förutsättningar för det har de fem intressegrupperna ansvar för var sitt av dessa fem seminarier.

Intressegruppen ska alltså stå för en muntlig diskussionsinledning, förslagsvis runt en halvtimme och sedan vara preparerade för att driva och delta i den följande diskussionen. Tanken är alltså inte att intressegruppen ska prestera två timmars föreläsning som allmän introduktion till sitt område (sådana introduktioner fick vi ju i höstas). Uppgiften är i stället att lyfta fram problem som förtjänar att diskuteras.

Det kan förstås vara praktiskt att deltagarna redan nu siktar in sig på problem som man tänker behandla i den skriftliga uppgift som ingår i kursen. Dessa skriftliga uppgifter kommer företrädesvis att seminariebehandlas nästa läsår, men för den gemensamma diskussionen är det bra om deltagare som har lust redan nu producerar skriftliga inlägg, tex som förberedelsematerial för seminarierna. Den som vill sända ut något skrivet kan få en uppsättning adressetiketter från Donald B.

Och till sist: För att det ska bli givande diskussioner krävs förstås att deltagarna läst in relevant litteratur innan varje seminarium. Förslag till litteratur, uppsorterad på den fem ämnesområdena, finns i PM 1980-08-13. Också av egoistiska skäl är det förnuftigt att läsa in och tentera på huvudmoment II innan påsk. Därefter börjar som sagt huvudmoment III på allvar.

Väl mött

Sekretariatet

HÖGSKOLAN FÖR LÄRARUTBILDNING I STOCKHOLM

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK

-23-

1981-08-28

Till deltagarna i kursen Utbildning och samhälle.

Kallelse till terminens första seminarium:

Torsd 8/10 kl 15³⁰-18⁰⁰.

Lokal som vanligt konferensrummet 9 trappor

Till detta seminarium bör varje deltagare medföra en kort skriftlig presentation (problem, material, metod, tidsplan) för sitt planerade uppsatsskrivande. En kortfattad presentation på en A4sida eller så räcker bra. Så ägnar vi seminariet åt att gå genom dessa planer.

Tiden fram till 8/10 är undervisningsfri (kursledningen försvarar nämligen fosterlandet), och det finns alltså tid att fundera på och börja arbeta med uppsatsskrivandet. Vi påminner om instruktionerna för detta:

• I anslutning till huvudmoment II och/eller huvudmoment III ska en skriftlig uppgift utföras: Varje deltagare ska skriva en uppsats som lämpar sig för seminariebehandling dvs uppsatsen ska inte enbart bestå av litteraturreferat el dyl utan ska redovisa en någorlunda självständig problembehandling. Omfånget är förstås av underordnad betydelse; ca 50 sidor kan vara ett riktmärke. Att uppsatsen ska ansluta till huvudmomenten II och /eller III innebär att den förslagsvis utgör:

• Ett försök att anlägga något av de analytiska perspektiv (utbildningssociologiskt, utbildningsekonomiskt...) som behandlas under huvudmoment II på ett empiriskt/historiskt material, exempelvis material som behandlats under huvudmoment I. Dvs uppsatsen kan vara av typ: Ett utbildningssociologiskt perspektiv på 60- och 70-talens gymnasier reformer.

• Ett försök att, i anslutning till huvudmoment III, skriva ett bidrag till exempelvis barnpsykologins, utbildningsekonomins etc socialhistoria i Sverige. Här borde vi ha goda möjligheter att ta till vara kursdeltagarnas tidigare erfarenheter. Att reflektera över de socialhistoriska villkoren för verksamhet som man själv varit invecklad i är alltid nyttigt.

Uppsatserna kommer förmodligen företrädesvis att seminariebehandlas under hösten 1981. 99

Den som inte tenderat tidigare moment bör snarast avtala tid med Ulf. Han är anträffbar på arbetet fr o m 23/9.

Sen var det väl inget mer. Den kurslitteratur till moment III, "vetenskapshistoria" gäller fortfarande:

- Sandström, Carl-Ivar: Iakttagelse och upplevelse. Almqvist & Wiksell, 1969
- Jarosjevskij, Michail: 1900-talets psykologi. Den psykologiska vetenskapens utveckling i Europa, USA och Sovjetunionen. W&W, 1979.
- Nilsson, Ingemar: Själen i laboratoriet. Vetenskapsideal och människosyn i den experimentella psykologins framväxt. Doxa, 1978.
- Kallos & Lundgren: Curriculum as a Pedagogical Problem. HLS, ped inst, Studies in Curriculum Theory and Cultural Reproduction, 4, 1979.

forts

- Lundgren: Educational Theory. Like in a Mirror Image or by one's own will (dupl), 1973.
- Lundgren & Wallin: Some Notes on Educational Theory. (dupl), 1973.
- samt J. Bärmarks avhandling Världsbild och vetenskapsideal. Några ledande temata hos Abraham Maslow

Dessa texter är tänkta att leda in mot den svenska pedagogikens och angränsande discipliners vetenskapshistoria. En baktanke är att många av kursdeltagarna kan tänkas behandla närliggande problem i sina papers, så att höstterminens verksamhet inte ska spreta åt för många håll. En viktigare baktanke är att denna inriktning på konkret svensk forskningshistoria förhoppningsvis kommer att fungera bättre än om vi skulle börja med de överordnade vetenskapsteoretiska frågorna, som brukligt är i vetenskapsteoretiska kurser.

Dock vill vi gärna få med en ultrakort introduktion till mer allmänna vetenskapsteoretiska frågor, och ett av följande tre arbeten kan förslagsvis läsas som inkörsport till paradigmdiskussionen:

- Thomas S. Kuhn: The Structure of Scientific Revolutions, sv övers De vetenskapliga revolutionernas struktur. Doxa, 1979.
- Bengt Hansson: Metod eller Anarki. Moderna teorier om vetenskapens väsen och metoder. Doxa, 1980
- Thomas Brante: Vetenskapens struktur och förändring. Doxa, 1980

Därtill bör fogas någon text om samhällsvetenskapernas särmärken i förhållande till naturvetenskaperna, förslagsvis någon text av Habermas.

Några gästföreläsare har fått inbjudan men programmet är inte klart. Tanken är nu att det största arbetet ska ägnas uppsatsförfattande och seminariediskussioner kring detta; det ska inte bli lika mycket gästföreläsare och inte lika mycket litteratur att läsa som tidigare.

Vi behåller väl torsdagseftermiddagarna, förslagsvis kl 15³⁰ (då konferensrummet 9 trappor är tillgängligt) som tidpunkt.

Hoppas sommaren varit fin. Hälsningar

Sekretariatet
Sekretariatet

